

Welcome

קנדה מייצגת מודל כמעט אוטופי של קליטת מהגרים. כמעט, מפני שזה באמת מתרחש. אוטופי, כי קשה לדמיין מקום אחר שנוהג כך. גם אם אנו מכירים בהבדלים הדרמטיים שבינינו לבין הענקית הצפונית, אי אפשר שלא להתרגש מהפשטות ומהלבביות שבהן הזרות הופכת למקומיות

יסמין הלוי

תערכת החינוך כבריטיש קולומביה, הפרובינציה המערבית ביותר של קנדה, רגילה לקלוט ילדים ממדינות רבות, חלקם הגדול אינו דובר אנגלית. קנדה הגדולה היא אחת המדינות הפתוחות ביותר בעולם המערבי. היא זקוקה לתושבים חדשים ומקדמת בברכה מהגרים, ואף דואגת לקליטה מוצלחת שלהם. בתי הספר הם אחד השערים החשובים להתליך זה.

ביולי השנה הגענו מפרדס חנה המאוכלסת והמהבילה היישר לוונקובר המוריקה והממוזגת, עם ילדים בני 12 ו-9 שביקרו עד היום רק בבתי ספר על הספקטרום הפתוח. אחד הרברים הראשונים שעשינו היה כמובן להבין איך רושמים אותם לבית הספר. קנדה מצטיינת בהנגשת מידע, ובאתר האינטרנט של משרד החינוך כבריטיש קולומביה יש מידע שמסביר בכמה שפות מה צריך לעשות. אחרי מילוי טפסים דקדקני ומתיש ומצוידים בכל מסמך אפשרי, שמנו את פעמינו למרכז ההרשמה לילדים שאינם ילידי קנדה.

הגענו לבית ספר גדול, שקט ונקי. כמה משפחות ישבו סביב שולחנות בתוך כיתה גדולה. עובד סוציאלי ניגש אלינו וראיין אותנו בעדינות ובהומור המאפיינים את הסמול טוק המקומי. אחריו ניגש מישוה אחר, השלים את מה שחסר, עשה סדר וניסה לפטפט עם הילדים. הכול נעשה בנחת, בשקט, מתוך הנחה שמגיע לנו, מתוך מחשבה להקל היכן שאפשר ולא לטרטר אם לא מוכרחים.

בינתיים הסתכלנו סביב. אמנת החוכות

יסמין הלוי היא עורכת ומתרגמת

הפלייר. אז נרשמנו וכאנו. באופן כללי הקנדים מקפידים מאוד לציית לכללים ולשמור על החוקים, הכתובים והלא כתובים. אבל כדי להבטיח שכולם יצייתו, הרשויות מוודאות שהכול יהיה פשוט, נוח ומובן. אין מקום לניחושים ותחמונים: איפה בדיוק התור? יש שילוט ברור; מה התוכנית להיום? יש תוכנייה; מה עושים בצהריים? יש שובר; מה עושים עכשיו? עשרות מתנדבים מבית הספר כיוונו אותנו לאולם גדול שבו חיכנו עד שיתאספו כולם – כמה מאות הורים ותלמידים. שני תלמידים עלו על הבמה והורו לנו לקום ולפתוח את התוכנייה בעמוד הראשון, שממנו ניבטו אלינו מילות ההמנון הקנדי (ומעבר לדרך גם המילים בצרפתית). מי שרצה שר. רוח פטריוטית נשבה מן המעמד, אבל בה בעת היא גם היתה מבודחת וקלילה. הקנדים אוהבים מאוד את המדינה שלהם – הם יודעים שהיא עוברת בשבילם.

אחרי ההמנון עלתה לבמה ראש התוכנית לחינוך אבוריג'יני כבריטיש קולומביה. בטרם פתח בדברים התבקשנו לקום שוב על רגלינו ולתת את הדעת על העובדה שיש לנו הזכות ללמוד, לעבוד ולחיות על אדמות שבעליהן (העמים הילידיים, המכונים "First Nations", שכן הם אינם "אינדיאנים" וגם לא "אסקימואים") לא ויתרו עליהן. אין מדובר ברדת דומייה מלאה פאתוס, אלא בכמה שניות של כבוד שקט. אני מודה שהסמיכות של ההמנון הלאומי להכרה בעוולות ההיסטוריות המלוות את כינון האומה קצת בלבלה לי את החייוטים במוח, שכן אצלנו שני אלה מייצגים קצוות הפוכים המוציאים זה את זה: שומר נפשו לא יוכיר את המונח במחיצת חובבי ההמנון, ואילו תומכי ההכרה בעוולות העבר אינם מחבבים בדרך כלל ריטואלים לאומיים.

קעת התחלקנו לקבוצות לפי שפה והאזנו למצגת מקיפה על בתי הספר, שיטת הלימוד, שיטת הציונים, אנשי הסגל בבתי הספר ותפקידיהם, חופשות, לימודי אנגלית, מונחים בירוקרטיים שונים ונתונים סטטיסטיים על מספר בתי הספר והתלמידים. סיפרו לנו שמערכת החינוך (המעט מיושנת) בפרובינציה עוברת קעת שינוי ומנסה להתאים את עצמה לרוח הזמן מתוך הבנה שנדרש ערכון גם בשיטות הלימוד: פחות ישיבה, יותר התנסות, יותר פריוקטים של למידה עצמאית.

פה ושם הבחנתי באפולוגטיות קלה, המיוערת להבהיר להורים מרקע מסורתי יותר שגם משחק הוא פעילות חשובה ושילדים לומדים בכל מיני דרכים. מעניינות היו גם העצות להורים שרוצים לעזור לילדיהם להצליח בלימודים: המליצו להורים שאינם דוברים אנגלית לתת לילדיהם דוגמה אישית וללמוד את השפה בעצמם, אך בה בעת הרגישו כמה חשוב לילדים להמשיך לדבר את שפתם בבית, כי בית ספר חדש בארץ חדשה הוא טלטלה גדולה גם ככה. כמחצית מתושבי ונקובר, אמרו לנו, לא נולדו בקנדה, ולכן אתם לא רק אורחים בעיר, אתם בעצמכם העיר. שוב תקפה אותי צמרמורת קלה מלווה בתחושת חוסר כיוון: מה קורה פה? למי שהתרגלה כל חייה למנטליות המדינה של ישראל, העסוקה בלי הרף במתיחת גבולות ובהגדרה מי בפנים ומי בחוץ, ההכלה הזאת נראית כמעט מזויפת. ובכל זאת, בחודשיים שבילינו פה נוכחנו שוב ושוב שהכנסת האורחים והקבלה הלא שיפוטית היא בנפשם של תושבי העיר הרגועה והרבגונית הזאת.

בשעה האחרונה היה יריד שירותים חברתיים: כמה עשרות דוכנים של ארגונים שמטרתם להנגיש את עצמם לתושבים החדשים – תחבורה ציבורית (כולל מפות של קווים ושבילי אופניים), מחזור, פקדונות והפרדת פסולת, היכריות בלתי פורמליות ויצירת רשת חברתית בשפות שונות, סוכנויות למציאת עבודה, גיוס עובדים למקצועות הבנייה, הכוונה מקצועית, עזרה בכתביבת קורות חיים, סיוע ומימון ראשוני למעונוניים להקים עסקים קטנים, גנים לגיל הרך, ילדים עם צרכים מיוחדים, סיוע במקרים של אלימות במשפחה, התמודדות עם התמכרויות, ייעוץ בנושא תזונה והשמנת יתר, ארגון הספריות הציבוריות של ונקובר, קבוצות אימון וכושר (תושבי ונקובר ידועים במסירותם לפעילות גופנית ואכן, התברר שאחת המשבצות במערכת נקראת "פעילות גופנית יומית": כולם יוצאים החוצה ורצים במשך עשרים דקות, גשם או שמש. בעיקר

צילומים: יסמין הלוי

כולם מרגיעים אותנו: השיטה טובה מאוד, אנחנו רגילים לקבל ילדים שאינם יודעים אנגלית ומכל מיני תרבויות, והם ילמדו צ'יק צ'ק. הם כנראה יודעים על מה הם מדברים, כי אין בכל הצוות ולו אדם אחד שהוא יליד קנדה

יש מספיק מקום למהגרים

לא ראיתי בשום מקום את המונח "המיעוט הסיני", אף שזו ודאי הקהילה הגדולה ביותר כאן, גם לא "משפחות מהגרים" וודאי לא "זרים"

גשם), מרכזים קהילתיים וחוגים ועוד ועוד – כולם מצוידים בשפע ניירת ומידע ומורגלים להסביר בסבלנות לאנשים מרקעים שונים. רק מאוחר יותר הכתה בי ההבנה שבדומה למסורת האזרחית הצרפתית המפוארת (שהתקלקלה בינתיים), קנדי הוא פשוט מי

שיש לו אזרחות קנרית או מי שחי פה. כאמור, כמחצית מתושבי ונקובר לא נולדו בה, ומבחינה מספרית נראה שהלבנים הוותיקים כבר אינם הרוב פה. לא נריר לשמוע מבטאים מרוסיה עד סעודיה, מקוריאא עד צ'ילה, ולא רק מפי מלצרים צעירים או זבנים זמניים בחנויות. בה בעת, אנגלית ילידית מתגלגלת מפיהם של אנשים ממוצאים שונים. לא ראיתי בשום מקום את המונח "המיעוט הסיני", אף שזו ודאי הקהילה הגדולה ביותר כאן, גם לא "משפחות מהגרים" וודאי לא "זרים".

כשראיתי בישראל את ראש ממשלת קנדה ו'סטין טרודו מרבר על שונות וחשיבותה נראו לי הרברים מנותקים ומתייפייפים, בעיקר בעולם שנשלט על ידי טיפוסים מפוקפקים כמו ארדואן, פוטין וטראמפ. אבל כשראיים איך זה עובר בשטח, נוכחים שאלו לא סיסמאות ריקות שנזרקות לאוויר בלי קשר למציאות: קהילות אחרות אינן נתפסות בקנדה כבעיה, אלא כמשאב תרבותי וכלכלי. אנשים חדשים אינם נתפסים כנטל על הכלכלה או איום על צביונה של המדינה, אלא כגורם מעשיר – כל עוד הם מוכנים כמובן לאמץ חלקים מדרך החיים הקנרית. המונח הרווח כאן הוא אפוא Newcomers, לא פעם בלויית המילה הקטנה אך המשמעותית Welcome. כך גם בנוגע לאומות הראשונות, שבניהן עדיין סובלים מאירועי העבר. אף שלא נעשה די בעניינם, קשה שלא להתפעל מכך שכל אירוע ציבורי נפתח בהכרה בעוולות. מיעוט הוא מושג שלא נכנס לשיח כלל; הדימוי שמשמשים בו הוא פסיפס. אפשר לומר שזו סמנטיקה, אבל יש גם שיאמרו שחיים ומוות ביד הלשון.

...

המערכת העירונית הגדולה עשתה את שלה והכניסה אותנו לעניינים. עכשיו נותר לנו רק להתחיל את השנה בבית הספר, עם שני ילדים בעלי יכולת ביטוי מרשימה בעברית, אבל עם קרוב לאפס אנגלית. איך הם יסתדרו בכיתות? עוד נותר לראות איך תבוא לירי ביטוי המדיניות הזאת בשטח: איך יתייחסו המורים לתלמידים החדשים; איך יקבלו הילדים האחרים את השונה והחדש; עד כמה יעילה תהיה העזרה הפרטנית שהם יקבלו. שאלות גדולות שמאותות לנו ההורים לעמוד הכן להכלת רגשות ודרמות, תסכולים והתרגשות בעצימות גבוהה.

בה בעת אנו גם שואלים את עצמנו: איך מתארגנים פה על האוכל, לעזאזל, ומהי הקופסה הנכונה? איך יהיה לפטפט עם ההורים בחצר ומה הפרוטוקול של פגישות אחר הצהריים? חבלי קליטה... ■